

Глава 78 ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ

Параграф 1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу

Параграф 2. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу

Параграф 1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу

Стаття 1144. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу

1. Особа має право публічно пообіцяти винагороду (нагороду) за передання їй відповідного результату (передання інформації, знайдення речі, знайдення фізичної особи тощо).

2. Обіцянка винагороди є публічною, якщо вона сповіщена у засобах масової інформації або іншим чином невизначеному колу осіб.

3. У сповіщенні публічної обіцянки винагороди мають бути визначені завдання, строк та місце його виконання, форма та розмір винагороди.

У ЦК 1963 року таке зобов'язання як публічна обіцянка винагороди не було передбачено, і до нього застосовувалися загальні правила про правочини. Публічна обіцянка нагороди — це звернена до невизначеного кола осіб обіцянка майнової винагороди за досягнення обумовленого результату тому, хто досягне цього результату. ЦК регулює як окремі

види публічної обіцянки винагороди відносини, що впливають з публічної обіцянки нагороди без оголошення конкурсу та з публічної обіцянки нагороди за результатами конкурсу. Винагорода може бути публічно обіцяна за виконання будь-якої непротиправної дії, а конкурс оголошується тільки на досягнення кращого результату у виконанні певної роботи особами, що прийняли участь у конкурсі.

Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу має юридичне значення лише за наявності певних ознак, а саме:

- 1) Обіцянка нагороди повинна бути публічною. Обіцяння винагороди вважатиметься публічним, якщо воно сповіщено будь-яким чином невизначеному колу осіб. Надання інформації окремій особі не буде вважатися публічним. У даному випадку відносини здобувають договірний характер.
- 2) Винагорода повинна мати майновий, грошовий та інший матеріальний зміст. Обіцяння винагороди, позбавлене майнового змісту, породжує інші відносини.
- 3) Умовою одержання нагороди є надання визначеного результату, на який вказувала особа, що обіцяє нагороду. Нагорода повинна бути обіцяна за здійснення правомірної дії, яка може бути виконана не однією, а необмеженим колом осіб.

За наявності всіх ознак публічне обіцяння винагороди породжуватиме зобов'язання. Підставою виникнення зобов'язання слід визнати юридичний склад з елементами двох односторонніх правочинів. Перший правочин — публічне обіцяння винагороди, другий — досягнення особою певного результату. Вони мають зустрічний характер, але це не вважається договором. Публічне обіцяння винагороди можна вважати публічною офертою, але акцептом відповідь не стає.

Суб'єктами відношень, що виникають з публічної обіцянки нагороди без оголошення конкурсу, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Певні вимоги до особи, що дає обіцяння винагороди, не встановлено, тому слід вважати будь-якого суб'єкта цивільного права спроможним стати стороною у відношеннях.

Особливої форми оголошення публічної обіцянки винагороди не встановлено. Обов'язковою умовою до форми сповіщення про обіцянку винагороди є її публічність, тобто можливість донести інформацію до невизначеного кола осіб. Вибір способу сповіщення залежить від особи, яка обіцяє винагороду і певною мірою залежить від її матеріального становища. Важливим моментом сповіщення є також дотримання строків участі, які зменшуються при недостатньо поширеному способі сповіщення про винагороду.

Незалежно від форми сповіщення про винагороду вона повинна містити наступні умови:

- зміст завдання;

- строк виконання завдання;

— місце його виконання;

— форма та розмір винагороди, які заздалегідь визначаються особою, що обіцяє винагороду.

Крім перелічених умов, визначених законом, особа, яка обіцяє винагороду, може висунути й інші умови за своїм розсудом.

Стаття 1145. Зміст завдання

1. У разі публічної обіцянки винагороди завдання, яке належить виконати, може стосуватися разової дії або необмеженої кількості дій одного виду, які можуть вчинятися різними особами.

Предметом публічної обіцянки винагороди є дії. Винагорода може бути обіцяна тільки за здійснення особою правомірних дій. Інші дії, які не відповідають основам правопорядку і моральності, та/або є протиправними, не можуть бути включені в зміст завдання.

Публічна обіцянка винагорода припускає досягнення єдиного в своєму роді і в силу цього неповторного результату (наприклад, відшукання домашньої тварини чи документів). Він може бути досягнутий чи не досягнутий, але не може бути виконаний краще чи гірше. Тому обіцяну винагороду вправі вимагати той, хто досяг вказаного результату. У відносинах публічної обіцянки винагорода результати можуть бути досягнуті декількома особами лише у випадку неможливості порівняти досягнуті результати один з одним (наприклад, сповістити інформацію про зниклу людину можуть декілька осіб). У цьому випадку на частку оголошеної винагороди можуть претендувати кожна з осіб, незалежно від вичерпності їх відомостей.

Стаття 1146. Строк (термін) виконання завдання

1. У разі публічної обіцянки винагорода для виконання завдання може бути встановлений строк (термін). Якщо строк (термін) виконання завдання не встановлений, воно вважається чинним протягом розумного часу відповідно до змісту завдання.

Встановлення строку, на протязі якого слід досягти певного результату, не обов'язкове, і не можна вважати строк характерною умовою публічного обіцяння винагорода. Але невизначеність строку в певній мірі погіршує положення учасників.

Якщо строк установлений, то дія, за яку обіцяна винагорода, повинна бути виконана в межах цього строку, а особа, яка публічно обіцяла винагороду, зв'язана своєю обіцянкою до його закінчення. Тобто зобов'язання сплатити винагороду за вказану в об'яві правомірну дію виникає в межах зазначеного в оголошенні винагорода строку.

Якщо строк, на протязі якого слід досягти певного результату, не встановлений, то строк передбачається розумним, тобто відповідним строку об'єктивної зацікавленості особи, яка оголосила винагороду, у виконанні обумовлених в обіцянці дій.

Стаття 1147. Зміна умов публічної обіцянки винагорода

1. Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право змінити завдання та умови надання винагорода.

2. Особа, яка приступила до виконання завдання, має право вимагати відшкодування збитків, завданих їй у зв'язку із зміною завдання.

3. Якщо у зв'язку зі зміною умов надання винагороди виконання завдання втратило інтерес для особи, яка приступила до його виконання до зміни умов, ця особа має право на відшкодування понесених нею витрат.

Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право змінити завдання та умови надання винагород. Законодавець не визначає умови та причини, при яких можлива зміна умов оголошення про винагороду, хоча така зміна може порушувати інтереси шукачів. Законодавець також не зобов'язує сповістити про зміни умов обіцянки винагороди в тому самому порядку, в якому була оголошена винагорода.

Особам, які відгукнулися на оголошення винагороди, гарантується право на відшкодування збитків, понесених ними у зв'язку з виконанням вказаного в оголошенні винагороди завдання, якщо зміст такого завдання змінений особою, що оголосила винагороду. На нашу думку, розмір збитків, які повинні бути відшкодовані, не може бути більше, ніж обіцяна винагорода.

Зміна умов надання винагороди накладає на особу, яка обіцяла винагороду, обов'язок відшкодування витрат, які були понесені особою при виконанні обумовленого завдання, якщо особа втратила інтерес у виконанні завдання.

Стаття 1148. Правові наслідки виконання завдання

1. У разі виконання завдання і передання його результату особа, яка публічно обіцяла винагороду (нагороду), зобов'язана виплатити її.

2. Якщо завдання стосується разової дії, винагорода виплачується особі, яка

виконала завдання першою.

Якщо таке завдання було виконано кількома особами одночасно, винагорода розподіляється між ними порівну.

Публічне обіцання винагорода ніяких прав та обов'язків у тих, до кого воно звернено, не породжує. Відповідні права у них виникають тільки при досягненні вказаного в обіцанні результату.

Особа, яка публічно обіцяла винагороду, зв'язана своєю обіцянкою тільки при умові, що результат, за який обіцяна винагорода, буде досягнутий. Тільки у цьому випадку у неї виникає обов'язок сплатити відповідну винагороду тому, хто досяг обумовленого результату. Нагорода може бути виражена в грошовій винагороді або іншій матеріальній формі. Розмір винагорода може бути вказаний безпосередньо в оголошенні.

Якщо публічна обіцянка винагорода припускає досягнення єдиного в своєму роді і в силу цього неповторного результату (відшукання домашньої тварини чи документів), то обіцяну винагороду вправі вимагати той, хто досяг вказаного результату.

Якщо дію, вказану в оголошенні про винагороду, виконали декілька осіб незалежно один від іншого, то вказану винагороду отримає той, хто виконав дію першим. У разі, якщо вказану в оголошенні про винагороду дію виконали декілька осіб одночасно, винагорода розподіляється між ними порівну.

Стаття 1149. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагорода

1. Зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагорода припиняється у разі:

1) закінчення строку для передання результату;

2) передання результату особою, яка першою виконала завдання.

2. Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право публічно оголосити про припинення завдання.

У цьому разі особа, яка понесла реальні витрати на підготовку до виконання завдання, має право на їх відшкодування.

Зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороду автоматично припиняється у разі передання результату особою, яка перша виконала завдання. Якщо при оголошенні публічної обіцянки винагороду був установлений строк виконання дій, за які обіцяна винагорода, то особа, яка публічно обіцяла винагороду, зв'язана своєю обіцянкою до витікання цього строку.

Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право відмінити дану публічну обіцянку. Така дія у цивілістиці називається правом відступу. Сповідження про відміну обіцянки винагороду повинно бути зроблене публічно, у тій же формі, що й було оголошено про обіцянку винагороду.

Однак, припинення завдання не звільняє особу, яка оголосила про винагороду, від відшкодування реальних витрат, які понесли особи, що приступили до виконання завдання. У тому разі, якщо особа, яка обіцяла винагороду, доведе, що ці витрати виникли у зв'язку з виконанням дій, які свідомо не відповідали суті завдання, вона звільняється від обов'язку відшкодувати вказані витрати.

Параграф 2. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу

Стаття 1150. Право на оголошення конкурсу

1. Конкурс (змагання) має право оголосити фізична або юридична особа (засновник конкурсу).

2. Конкурс оголошується публічно через засоби масової інформації. Оголошення про конкурс може бути зроблено іншим чином.

3. Засновник конкурсу має право запросити до участі в ньому персональних учасників (закритий конкурс).

Публічний конкурс, який являє собою один з видів публічної обіцянки нагороди, відрізняється від публічної обіцянки нагороди без оголошення конкурсу, насамперед, тим, що результати можуть бути досягнуті різними особами незалежно один від іншого, та їх можна порівняти по різних якостях і визначити кращі з них. У відносинах публічної обіцянки нагороди результати можуть бути досягнуті один раз чи декількома особами лише у випадку неможливості порівняти досягнуті результати один з одним. Зобов'язання з оголошення конкурсу виникають не по досягненню єдиного чи бажаного результату, а в результаті визначення кращого з представлених на конкурс.

Конкурс характеризується наступними основними рисами:

Обіцянка нагороди за досягнення визначеного засновником конкурсу результату повинна бути публічною, тобто обіцяння дається більше ніж одній особі. Якщо оголошення конкурсу звернене до необмеженого кола осіб, незалежно від того, чи є воно широким або вузьким (наприклад, конкурс серед викладачів одного навчального закладу), такий конкурс називають відкритим. У випадку, коли конкурс проводиться серед обмеженого кола, спеціально запрошених організатором змагання, такий різновид публічного конкурсу називають закритим.

Обіцяна винагорода являє собою премію, яка виплачується переможцю конкурсу за досягнутий результат незалежно від його права на одержання інших видів винагороди за працю.

Винагорода обіцяється за найкращий досягнутий результат. Тому змагання повинно бути визнано недійсним, якщо представлений лише один результат (робота) або однією особою представлено декілька робіт.

Оголошення конкурсу — це односторонній правочин, виконаний за умови. Обов'язок засновника конкурсу прийняти представлені учасниками конкурсу роботи, розглянути їх та виплатити переможцю конкурсу винагороду. Тому конкурсне правовідношення виникає з двох однобічних правочинів, чинених засновником конкурсу та особами, які в ньому беруть участь.

Оголошення конкурсу може бути зроблено в будь-якій формі, частіше його оголошують через засоби масової інформації, головне, щоб про конкурс змогло дізнатися широке коло осіб чи персональні учасники у разі проведення закритого конкурсу.

Суб'єктами конкурсного правовідношення є засновники конкурсу та учасники конкурсу. Суб'єктами цих відносин можуть бути не тільки юридичні, але й фізичні особи.

Конкурси можуть оголошуватися не тільки для одержання кращих результатів інтелектуальної діяльності, вчинення визначеної дії, виконання роботи, але і з метою виявлення кращого партнера для укладання договору. Ці випадки не регулюються нормами про конкурс, а регулюються спеціальними нормами (ст. 650 ЦК і коментар до неї). Широко використовується конкурс на торгах при приватизації державної і комунальної власності, а також в інших галузях господарської діяльності.

Стаття 1151. Умови конкурсу

1. Засновник конкурсу повідомляє про його умови одночасно з оголошенням про конкурс або персонально кожному, хто виявив бажання брати участь у ньому.

2. Предметом конкурсу може бути результат інтелектуальної, творчої діяльності, вчинення певної дії, виконання роботи тощо.

3. За результатами конкурсу видається нагорода (премія). Кількість призових місць, вид нагороди (сума премії) за кожне призове місце тощо визначаються в умовах конкурсу.

Умовами конкурсу може бути обумовлено надання переможцеві лише морального заохочення.

4. Умовами конкурсу має бути передбачено строк подання творів на конкурс чи виконання певної дії.

5. Предмет конкурсу, нагорода (премія), яка має бути виплачена переможцеві, є істотними умовами оголошення конкурсу.

Стаття, що коментується, передбачає обов'язок організатора конкурсу обов'язково викласти його умови. У засновника конкурсу є можливість повідомити їх разом з оголошенням конкурсу чи викласти їх персонально кожному, хто виявив бажання брати участь у конкурсі.

Умови конкурсу поділяються на обов'язкові і факультативні. Відсутність будь-якої з обов'язкових умов, тобто таких, які повинні бути зазначені при оголошенні будь-якого конкурсу, позбавляє конкурс юридичної сили, і він визнається у судовому порядку недійсним. Крім обов'язкових умов, визначених законом, улаштувач конкурсу може висунути й інші вимоги до результатів конкурсу чи його учасникам за своїм розсудом, тобто вказати факультативні умови. Однак, для конкретного конкурсного праввідношення вони стають обов'язковими й учасники конкурсу незаперечно повинні їх враховувати, якщо такі умови є правомірними.

Стаття, що коментується, визначає такі обов'язкові умови, що повинні міститися при оголошенні конкурсу:

Відомості про предмет конкурсу, що повинні містити власне саму суть завдання. Предметом конкурсу може бути результат інтелектуальної діяльності, вчинення певної дії, виконання роботи. Цей перелік не є вичерпаним, тому засновник конкурсу має можливість на свій розсуд визначити предмет конкурсу. Викладаючи суть завдання, засновник конкурсу повинен описати завдання з визначенням вимог до роботи, результату, певної дії, які він бажає одержати.

Розмір винагороди (премії), яка може визначатися як у визначеній грошовій сумі, так і в іншій матеріальній цінності. Засновник конкурсу повинен чітко визначити в оголошенні конкурсу передбачувану нагороду, її розмір, кількість призових місць та суму нагороди на кожне призове місце. Істотною відмінністю від раніше діючого ЦК є можливість засновнику конкурсу передбачити в умовах конкурсу надання переможцеві лише морального заохочення. Форми морального заохочення можуть бути різноманітні: присудження звання лауреатів конкурсу, почесних звань, видача дипломів, відмітних знаків тощо.

Умовами конкурсу має бути передбачено строк подання творів на конкурс чи виконання певної дії, тобто строк надання досягнутого результату чи строк, в який повинна бути виконана сама робота. Однак, потрібно мати на увазі, що строк істотною умовою оголошення про конкурс не є, тому визнати недійсним таке оголошення з причини невизначеності строку неможливо. Строк повинен бути визначений з урахуванням можливості реально виконати конкурсне завдання. Засновником конкурсу можуть визначатися остаточні та проміжні строки.

Хоча законодавець не вимагає від засновника конкурсу вказати місце представлення робіт, строк оцінки робіт та оголошення результатів конкурсу, однак неможливо уявити проведення конкурсу, хоча б у технічному плані, без визначення цих умов.

Стаття 1152. Зміна умов конкурсу

1. Засновник конкурсу має право змінити його умови до початку конкурсу. Зміна умов конкурсу після його початку не допускається. Про зміну умов конкурсу має бути оголошено в тому ж порядку, в якому було оголошено конкурс.

2. Якщо у зв'язку зі зміною умов конкурсу участь у ньому для особи втратила інтерес або стала неможливою, ця особа має право на відшкодування засновником витрат, які були понесені нею для підготовки до участі в конкурсі.

ЦК 1963 р. передбачав правило про те, що улаштовувач конкурсу може змінити умови конкурсу в межах строку, встановленого для пред'явлення робіт. Але ЦК посилює ці норми, указуючи, що улаштовувач конкурсу має право змінити його умови лише до початку конкурсу. Така норма спрямована на захист інтересів осіб, які виявили бажання прийняти участь у конкурсі. З цією ж метою законодавець зобов'язує засновника конкурсу сповістити про зміни умов конкурсу в тому самому порядку, в якому був оголошений конкурс.

Якщо названі умови не дотримані, умови конкурсу не можуть бути змінені. У цьому випадку засновник конкурсу зобов'язаний виплатити премію тим учасникам конкурсу, чії роботи відповідають раніше оголошеним умовам конкурсу.

Зміна умов конкурсу накладає на засновника обов'язок відшкодування витрат, які були понесені особою для підготовки до участі у конкурсі, якщо особа втратила інтерес до участі у ньому або участь стала неможливою.

Стаття 1153. Відмова від проведення конкурсу

1. Засновник конкурсу має право відмовитися від його проведення, якщо проведення конкурсу стало неможливим за обставин, які від нього не залежать.

У разі відмови засновника від проведення конкурсу з інших підстав учасник конкурсу має право на відшкодування витрат, які були ним понесені для підготовки до участі у конкурсі.

Одним з нововведень в ЦК є надання права організатору конкурсу відмовитися від проведення конкурсу взагалі. Але законодавець передбачає дві різні ситуації, які відрізняються причинами відмови від конкурсу, та наявність передбачених законом правових наслідків чи їх відсутність.

Якщо проведення конкурсу стало неможливим з обставин, що від засновника конкурсу не залежали, то учасники конкурсу не можуть вимагати від нього відшкодування витрат. У випадках, коли організатор конкурсу відмовляється від його проведення без поважних причин, то він повинен відшкодувати витрати, що були понесені учасником конкурсу для підготовки до участі у конкурсі.

Стаття, що коментується, не містить обов'язку засновника конкурсу оголосити про відмову від конкурсу у тому ж порядку, у якому було його оголошено, але вбачається, що це необхідно, тому що в протилежному випадку можуть бути значно затиснені інтереси осіб, які почали виконувати умови конкурсу та не мають змоги дізнатися про його скасування.

Стаття 1154. Переможець конкурсу

1. Переможцем конкурсу є особа, яка досягла найкращого результату.

2. Переможець конкурсу визначається в порядку, встановленому засновником конкурсу. Результати конкурсу оголошуються в тому ж порядку, в якому його було оголошено.

3. Результати конкурсу можуть бути оскаржені заінтересованою особою до суду.

Виявлення найкращих результатів є основною метою проведення конкурсу для її улаштувача, власне, для цього і проводиться конкурс. Якщо робота, представлена учасником конкурсу, визнана найкращою він стає переможцем конкурсу та одержує право на одержання винагороди (переможців може бути декілька, якщо засновником конкурсу присуджуються декілька премій).

Процедура визначення переможця встановлюється засновником конкурсу. Він може доручити провести оцінку представлених на конкурс результатів спеціально створеній конкурсній комісії (жюрі), іншій організації чи провести її самостійно. У випадку створення конкурсної комісії її члени повинні бути не зацікавленими в результаті конкурсу особами.

Засновник конкурсу не повинен мотивувати прийняте ним чи конкурсною комісією рішення про результати конкурсу. У випадку, коли рішення приймається конкурсною комісією, воно повинне бути затверджене засновником конкурсу. Рішення про оцінку робіт знаходиться в нерозривному зв'язку з рішенням про виплату винагороди, тому воно приймається одночасно з оцінкою робіт.

Чи можна допустити невизначення переможця конкурсу? Теоретично це недопустимо, за виключенням випадків, коли дана обставина спеціально обговорена при оголошенні конкурсу, тому що оголошення конкурсу передбачає представлення премії переможцю, визначеному з числа учасників конкурсу. Стаття, яка коментується, чітко вказує на те, що переможцем конкурсу буде особа, яка представила на конкурс кращу роботу, а серед декількох робіт краща робота (чи декілька кращих) може бути визначена завжди. Звісно, у даному випадку йде мова про оцінювання результатів конкурсу, предметом якого не є результати інтелектуальної праці, особливості оцінювання якого регулює наступна стаття (ст. 1174 ЦК і коментар до неї).

Про результати конкурсу його засновник повинен повідомити у тій же формі, в якій його було оголошено. Частіше крім публічної об'яви про результати конкурсу його засновник розсилає учасникам конкурсу письмове повідомлення.

Учасники конкурсу вправі оскаржити у суді прийняте рішення про результати конкурсу на загальних підставах.

Стаття 1155. Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс

1. За наслідками оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс, засновник конкурсу (конкурсна комісія, журі) може прийняти рішення про:

1) присудження усіх призових місць та нагород (премій), які були визначені умовами конкурсу;

2) присудження окремих призових місць, якщо їх було встановлено декілька, та нагород (премій);

3) відмову у присудженні призових місць, якщо жодна із робіт, поданих на конкурс, не відповідає його вимогам;

4) присудження заохочувального призу та (або) нагороди (премії).

Специфічним предметом конкурсних правовіднопіень є результати інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс, тому вони потребують окремого регулювання їх оцінювання. Стаття, яка коментується, визначає перелік можливих рішень конкурсної комісії (жюрі) при визначенні результатів конкурсу. При цьому конкурсна комісія не повинна вказувати на мотиви свого рішення.

Винагорода переможцю конкурсу за своїм розміром не є еквівалентною досягнутому результату і має в основному заохочувальний характер. Тому виплата премії не перешкоджає реалізації права на інші види винагороди (наприклад, права на одержання авторського гонорару).

При виплаті премії виникають труднощі у тому випадку, якщо декілька робіт, одержаних від учасників конкурсу, виявилися однаковими. За загальним правилом, якщо ці роботи виконані самостійно, вони оцінюються однаково.

При збігу кількості премій і числа робіт, які зайняли призове одне місце, або якщо кількість премій, установлених за одне місце, перевищує число робіт, які їх зайняли, кожен із переможців конкурсу одержує премію в установленому розмірі. Якщо кількість премій, встановлених для даного місця, менше кількості робіт, які його зайняли, премії повинні бути розділені пропорційно числу робіт, які визнані гідними премії. У випадку встановлення премій без указівки їх кількості по кожному призовому місцю право на одержання премії в повному обсязі мають, усі учасники конкурсу, роботи яких зайняли відповідне місце. При колективній участі в конкурсі премія виплачується одна усьому колективу.

Стаття 1156. Права переможця конкурсу

1. Переможець конкурсу має право вимагати від його засновника виконання свого зобов'язання у строки, встановлені умовами конкурсу.

2. Якщо предметом конкурсу був результат інтелектуальної, творчої діяльності, засновник конкурсу має право подальшого їх використання лише за згодою переможця конкурсу.

3. Засновник конкурсу має переважне право перед іншими особами на укладення з переможцем конкурсу договору про використання предмета конкурсу.

Після визначення переможця (переможців) конкурсу та оголошення результатів конкурсу переможець здобуває право вимагати, а засновник конкурсу зобов'язаний йому видати передбачену рішенням про сплату винагороди премію. Право на одержання присудженої премії може бути здійснене в примусовому порядку, шляхом пред'явлення позову, якщо засновник конкурсу ухиляється від добровільного виконання свого обов'язку.

Кінцевою метою конкурсу є подальше використання найкращих робіт, але якщо предметом конкурсу був літературний, художній твір або виконання твору, засновник конкурсу має право подальшого їх використання лише за згодою переможця. Тобто законодавець забороняє автоматичне наділення права використання зазначених робіт засновником конкурсу, що є додатковим засобом захисту права автора на створений ним твір та прав виконавця твору. Одночасно з цим законодавець визнає за засновником конкурсу пріоритетне право на укладання з ним договору на використання твору, вказуючи на можливість оскаржити до суду ухилення переможця конкурсу від укладення такого договору.

Переможець має право як на одержання премії, так і на авторську винагороду.

Стаття 1157. Повернення учаснику конкурсу речі, поданої на конкурс

1. Подання учасником конкурсу речі на конкурс не припиняє його право власності

на цю річ.

Умова конкурсу, за якою засновник конкурсу не повертає його учаснику річ, подану на конкурс, є нікчемною.

2. Засновник конкурсу може залишити у себе річ, подану на конкурс, лише за згодою учасника конкурсу. Якщо учасник конкурсу протягом місяця від дня оголошення його результатів не пред'явив вимогу про повернення йому речі, поданої на конкурс, вважається, що засновник конкурсу має право подальшого володіння нею.

Учасник конкурсу має право у будь-який час пред'явити вимогу про повернення йому речі, поданої на конкурс.

3. Якщо річ, подана на конкурс, не була подарована засновникові конкурсу або куплена ним, він може набути право власності на неї відповідно до статті 344 цього Кодексу (набувальна давність).

Засновник конкурсу повинен повернути учасникам конкурсу конкурсні роботи, не визнані гідними винагороди, негайно після об'яви результатів конкурсу. У попередньому ЦК передбачалось, що улаштовувач конкурсу має право умовою конкурсу передбачити можливість неповернення учасникам їхніх робіт, наданих на конкурс. Стаття, яка коментується, навпроти, містить імперативну норму про те, що умова конкурсу, згідно з якою улаштовувач конкурсу не повертає особі речі, подані на конкурс, є нікчемною.

Особа, яка представила будь-яку річ для участі в конкурсі, не втрачає права власності на неї та зберігає усі повноваження власника, тому будь-яке використання названих речей засновником конкурсу без згоди власника є неправомірним.

Право володіння на річ, передану на конкурс, засновник конкурсу може набути, без згоди її власника, тільки у випадку, якщо учасник конкурсу протягом місяця від дня оголошення його результатів не зажадав повернення йому речі. Але права власності

засновник конкурсу не набуває, тому зобов'язаний повернути річ, передану на конкурс, у будь-який час за вимогою її власника.

У тому випадку, якщо річ, подана на конкурс, не була подарована засновникові конкурсу або куплена ним, він може набути право власності на неї за набувальною давністю (див. ст. 344 ЦК та коментар до неї).